

เปิดใจ "ผู้ขายขยายพันธุ์" ทศพร ธนามี

mediamaker.tip@gmail.com
www.catspa.org

อีโวน์ก่อนอนุรักษ์พันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารีอินทนนท์

น้อยครั้งที่ทีมงาน CATSPA จะได้พบกับ “นักขยายพันธุ์” ที่ก่อตัวขึ้นมาจาก “กล้วยไม้ป่าที่เกือบสูญพันธุ์” และกล้าสร้างฝันที่จะทำให้กล้วยไม้หายากนี้กลับคืนสู่ป่า

เราได้พบกับสถานีเพาะพันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารีอินทนนท์ ที่ตั้งอยู่บนยอดดอยอินทนนท์ สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 1,700 เมตร เป็นโครงการเพาะพันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารีอินทนนท์ ตามพระราชดำรินพื้นที่ภาคเหนือ (ดอยอินทนนท์) อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ รวบรวมขยายพันธุ์ และหากเมื่อขยายพันธุ์มากขึ้น ได้วางเป้าหมายให้นำคืนสู่ป่าให้กลับไปอยู่ในธรรมชาติตามเดิม

ผู้ขายขยายพันธุ์คนนี้มีชื่อว่า “คุณโต้ง” ทศพร ธนามี เป็นหัวหน้าโครงการอนุรักษ์ร่องเท้านารีอินทนนท์ หลังจากทำความรู้จักกันแล้ว คุณโต้งเล่าถึงที่มาของการเพาะพันธุ์กล้วยไม้ร่องเท้านารีโดยอินทนนท์ว่า ในสภาพปัจจุบันกล้วยไม้ร่องเท้านารี ถูกลักลอบออกจากป่าดอยอินทนนท์จนเกือบสูญพันธุ์ พระองค์ท่านทรงเกรงว่า ถ้าไม่มีการเพาะเลี้ยงหรืออนุรักษ์ อาจทำให้สูญพันธุ์ไปจากเมืองไทยได้ เพราะ กล้วยไม้ร่องเท้านารี เพาะพันธุ์ได้ยากมาก สภาพแวดล้อมขึ้นในที่สูงระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 1,200 – 1,400 เมตรขึ้นไป

โดยปัจจุบันนี้ ทั่วโลกสกุลกล้วยไม้ร่องเท้านารีมีอยู่ 66 ชนิด และมีอยู่ในประเทศไทยมากถึง 17 ชนิด เท่าที่ค้นพบได้ สำหรับที่โครงการฯ นี้ ได้เพาะพันธุ์ไว้อยู่ 10 ชนิด นับว่าสถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งรวบรวมสายพันธุ์ร่องเท้านารีได้มากที่สุด และตรงตามพระราชดำริของพระองค์ท่าน เมื่อเราเป็นแหล่งรวบรวมสายพันธุ์ที่มีมากที่สุดแล้ว เราทำหน้าที่ขยายพันธุ์ ผสมฝัก ผสมเกสร เมื่อฝักแก่จนได้ที่ เราต้องนำส่งต่อให้ห้องแล็บที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อนำไปดูแลต่อในห้องปลอดเชื้อ เหตุผลมาจากว่าการขยายพันธุ์นั้นยากมาก เราต้องช่วยผสมฝัก พอฝักแก่ก็ไปเลี้ยงในอาหารรุ้น ในห้องปลอดเชื้อ เราต้องใช้เวลาเลี้ยงดูต่อต้นไม่ต่ำกว่า 4 – 5 ปี ถึงจะให้เห็นดอกแรก

คุณโต้ง ได้ให้ความรู้เพิ่มเติมกับทีมงานว่า ลักษณะโดดเด่นเฉพาะ ของกล้วยไม้รองเท้านารี คือมีรองเท้า ฝรั่งเรียกว่า Lady Slipper เหมือนรองเท้าชาวดัชท์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกล้วยไม้ชนิดพันธุ์นี้ การเพาะเลี้ยงพันธุ์ที่นั่นต้องขึ้นบัญชีคุ้มครองพืชและสัตว์ ที่ห้ามทำการค้าระหว่างประเทศ (Citress) นอกเสียจากว่าจะได้จากการขยายพันธุ์เทียม (Hybrid) คือ มีต้นพ่อแม่สายพันธุ์แท้ๆ ขึ้นบัญชีถูกต้องมีที่มาที่ไป เมื่อขยายพันธุ์แล้วเราก็ไปแจ้งว่านี่ขยายพันธุ์ได้เท่าไร แต่สำหรับที่นี่ไม่ได้จดทะเบียน เพราะเป็นงานในโครงการพระราชดำริ แต่ตอนนี้มีมากแล้วมีอยู่ในสต็อกกว่า 4 พันกระถางกำลังมีแนวคิดร่วมกันว่าจะต้องเริ่มต้นทำตลาด และส่งกลับคืนสู่ธรรมชาติ

คุณโต้งเล่าว่า กว่ากล้วยไม้รองเท้านารีจะส่งกลับคืนสู่ป่าธรรมชาตินั้น เราต้องศึกษาลักษณะถิ่นที่อยู่ต้องมีความสูง ยิ่งอากาศเย็นจะทำให้สีของดอกสด การปล่อยควรต้องปล่อยให้ใกล้สภาพแหล่งที่เคยพบให้มากที่สุด ครั้งแรก เมื่อปี 2555 และ 2556 คุณโต้ง ได้ร่วมกับชมรมกล้วยไม้รองเท้านารีประเทศไทย ชมรมกล้วยไม้รองเท้านารีเชียงใหม่ และ หลายภาคส่วนมาทดลองปล่อยในพื้นที่ดอยอินทนนท์จำนวน 81 ต้น มีการติดตามเปอร์เซ็นต์รอดตายมาตลอดสองปีซ้อน เพื่อเป็นการนำร่องว่าในสภาพแวดล้อมแบบนี้ พวกเขาอยู่ได้ไหม และถ้าเขาไปปล่อยในป่าธรรมชาติจริง ๆ จะต้องอยู่ในการควบคุมที่มองเห็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องประสานงานกับทางอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ โดยคาดว่าโครงการคืนกล้วยไม้รองเท้านารีอินทนนท์สู่ป่า จะเลือกใช้บริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติกิ่วแม่ปาน เป็นเส้นทางปล่อยกล้วยไม้รองเท้านารีดอยอินทนนท์ ถึงแม้ว่ากิ่วแม่ปานจะอยู่ในระดับที่สูงเกินกว่าที่กำหนดไว้ แต่ในระยะแรกก็เหมือนกับเริ่มทดลองปล่อยไปก่อน ดูว่าเขาจะอยู่ในสภาพอากาศ และสิ่งแวดล้อมตรงนั้นได้ไหม

การได้ประสบการณ์จากงานติดตามกล้วยไม้รองเท้านารีในธรรมชาติ นั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องง่าย เราจะต้องมีคนนำทาง ต้องใช้คนในพื้นที่อย่างเช่นพวกกะเหรี่ยงที่คุ้นเคยกับป่า ผมและเพื่อนเคยร่วมกันติดตามเสียงเดินเท้าเข้าไปดู เดินทางนานกว่า 7 ชั่วโมง แต่เป็นความบังเอิญที่โชคดีได้เห็นอยู่ 1 กอ ออกดอก 16 ดอก เพียงแค่นี้ก็นับว่าตื่นเต้นและภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมกับการคืนกล้วยไม้รองเท้านารีสู่ป่าดอยอินทนนท์

ก่อนจากกัน ทีมงาน CATSPA ได้เห็นนวัตกรรมจากดอกกล้วยไม้รองเท้านารีอินทนนท์ คุณได้ยกออกมาให้เราดูและกล่าวถึงทำยั่วว่าธรรมชาติ คือ ธรรมชาติ ถ้าผลิดอกออกผลมาให้เห็นให้ชมชื่นใจแล้ว ก็เหี่ยวเฉาโรยราไม่มีใครห้ามธรรมชาติได้ ฉะนั้นแม้แต่ดอกกล้วยไม้ที่เหลือเป็นซาก ผมยังไปทำให้แห้ง โดยใส่ทรายและซิลิกา บรรจุในโหลแก้วสุญญากาศกล้วยไม้รองเท้านารีดอยอินทนนท์ ออกดอกตั้งแต่ปลายพฤศจิกายน ต่อเนื่องไปจนถึงเดือนมีนาคม เพราะสภาพอากาศเหมาะสม สภาพแวดล้อมเหมาะสม เมื่อบ้านที่เขายู่อาศัยสมบูรณ์ขนาดนี้ รวมถึงการเอาใจใส่ดูแล ปรคบประหงมจนออกดอกมาได้มากมายขนาดนี้ จึงมีแนวคิดในการหานวัตกรรมมาทำเป็นสินค้าให้กับมูลนิธิคิดป่าชีพต่อไปในอนาคต

*Copyright © 2014 *|LIST_CATSPA|*, All rights reserved.*

|LIST:คีนกลัยไ่ม้งองเห้านารีสู่ป่าธรรมชาติ|

Our mailing address is:

Catalyzing Sustainability of Thailand's Protected Area System (CATSPA)

National Park and Protected Area Innovation Institute

61 Pahonyotin Road

Bangkok, 01 10900

Thailand

[Add us to your address book](#)

[unsubscribe from this list](#) [update subscription preferences](#)

MailChimp.